

Διονύσιος Ψαριανός (Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης (+))

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

Στον απόστολο της 1ης Ιανουαρίου (Κολ. β 8-12)

α'. Σήμερα η Εκκλησία εορτάζει την περιτομή του Κυρίου Ιησού Χριστού και τη μνήμη του αγίου Βασιλείου, αρχιεπισκόπου Καισαρείας της Καππαδοκίας. Είναι ακόμα σήμερα και η εορτή της πρώτης του έτους, αλλ' αυτή δεν είναι εκκλησιαστική εορτή, αλλά πολιτική. Εκκλησιαστικά η αρχή του έτους εορτάζεται στην πρώτη Σεπτεμβρίου, τότε που αρχίζει το φυσικό έτος. Η Εκκλησία όμως, που πάντα ευλογεί το βίο των ανθρώπων, ευλογεί και τη σημερινή πολιτική εορτή και

κάνει επίσημη τελετή μαζί με τις Αρχές του κάθε τόπου, ζητώντας την ευλογία του Θεού για τον καινούργιο χρόνο. Οι πολλοί βέβαια ρίχνουν το βάρος στην πολιτική εορτή της πρωτοχρονιάς και εορτάζουν τη σημερινή ημέρα περισσότερο κοσμικά και πολύ λιγότερο εκκλησιαστικά. Αλλά, καθώς το είπαμε, σήμερα η Εκκλησία εορτάζει την περιτομή του Κυρίου και τη μνήμη του αγίου Βασιλείου.

β'. Απόστολος, καθώς ακούσαμε, στη θεία Λειτουργία διαβάζεται περικοπή από την προς Κολασσαείς επιστολή του αποστόλου Παύλου. Το περιεχόμενο αυτής της περικοπής ανταποκρίνεται και στο πρόσωπο του αγίου Βασιλείου και στο γεγονός της περιτομής του Κυρίου. Γιατί αυτό κάνει πάντα η Εκκλησία, σχετικά με τα αγιογραφικά αναγνώσματα· διαλέγει τις περικοπές, είτε τις προφητικές στον Εσπερινό είτε τις αποστολικές και ευαγγελικές στη θεία Λειτουργία, έτσι που το περιεχόμενό τους να έχει σχέση με το ιερό πρόσωπο ή με το θείο γεγονός, που κάθε φορά εορτάζεται. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στους χριστιανούς να ακούνε μάλλον τη θεία Γραφή στην Εκκλησία παρά να τη διαβάζουν τάχα στο σπίτι, σαν ένα κοινό ανάγνωσμα και βιβλίο. Οι ορθόδοξοι μιλάμε για ακρόαση κι όχι για ανάγνωση του Ευαγγελίου, καθώς το φωνάζει ο διάκονος· «Και υπέρ του καταξιωθήναι ημάς της ακρόασης του αγίου Ευαγγελίου...» Θεία Λειτουργία πάει να πη πως, κάθε φορά που διαβάζεται στην Εκκλησία το Ευαγγέλιο, ο Θεός μιλάει κι εμείς ακούμε. Στο τέλος κάνουμε το σταυρό μας και λέμε· «Δόξα σοι, Κύριε· δόξα σοι».

γ'. Μα ας έρθωμε τώρα να εξηγήσουμε το σημερινό αποστολικό ανάγνωσμα. Ακούσαμε λοιπόν να λέη ο Απόστολος, όχι μόνο σ' εκείνους που έγραφε τότε, αλλά και σε μας και στους χριστιανούς κάθε καιρού· «Αδελφοί, προσέχετε μήπως και σας παρασύρη κανείς με τη φιλοσοφία και με κούφια λόγια που ξεγελούν και λέγονται σύμφωνα με τις συνήθειες και τις αντιλήψεις του κόσμου κι όχι καθώς λέει ο Χριστός» (1).

δ'. Αυτό το κομμάτι ταιριάζει να το πούμε για το πρόσωπο και το έργο του αγίου Βασιλείου. Ήταν σε θέση περισσότερο από κάθε άλλον να κάμη λόγο για τη φιλοσοφία και για την ανθρώπινη γνώση, και για τις ανεύθυνες θεωρίες, που ξεσηκώνουν τα μυαλά των ανθρώπων και για όλα, που εννοεί ο Απόστολος σ' αυτά που γράφει. Ο άγιος Βασίλειος, που υπήρξε ο σπουδαιότερος άνθρωπος του καιρού του κι ένας από τους μεγάλους πατέρες της Εκκλησίας και οικουμενικούς διδασκάλους, ήταν γεμάτος από κάθε σοφία και γνώση των ανθρώπων εκείνης της

εποχής, ώστε να μπορέ να ξέρη και συγκρίνη την έξω φιλοσοφία και γνώση προς την αληθινή φιλοσοφία και παράδοση της Εκκλησίας.

Η φιλοσοφία είναι ένα μεγάλο όνομα, αλλά και μία παγίδα, γιατί πολλές φορές καταντάει «κενή απάτη», κούφια λόγια, που τόσο περισσότερο ξεγελούν, όσο περισσότερο είναι κούφια και κάνουν περισσότερο θόρυβο. Και ξέρομε από τη ζωή ότι θόρυβο κάνουν ακριβώς τα αδειανά δοχεία, τα κύμβαλα, καθώς γράφει αλλού ο Απόστολος, που αλαλάζουν.

ε'. Από τη φιλοσοφία και την κενή απάτη ταλαιπωρείται πάντα η Εκκλησία, και ίσως στον καιρό μας ταλαιπωρείται περισσότερο. Λογιών λογιών θεωρίες με το όνομα της φιλοσοφίας και με το πρόσχημα της ελεύθερης σκέψης, ξεσηκώνονται για να αμφισβητήσουν την αλήθεια και το έργο της Εκκλησίας και να σαλέψουν την πίστη και το φρόνημα των χριστιανών. Ο αγώνας των μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας, καθώς είναι ο άγιος Βασίλειος, δεν ήταν άλλος παρά με συγγραφές και με Συνόδους να φυλάξουν την ορθή πίστη και να δείξουν την πλάνη και την απάτη των αιρέσεων. Όλες οι αιρέσεις αποτελούν παρέκκλιση από την υγιά διδασκαλία της Εκκλησίας, επειδή με τα στοιχεία του κόσμου και με τη συλλογιστική μέθοδο της φιλοσοφίας πλησιάζουν τα ζητήματα της πίστεως και της αλήθειας, που αποκαλύπτει ο Θεός για τη σωτηρία των ανθρώπων. Η φιλοσοφία χάνεται μέσα σε ατέλειωτες συζητήσεις, στις οποίες τελικά διαλύεται ο ανθρώπινος λόγος· η Εκκλησία δεν συζητεί, αλλά κηρύττει τον ενυπόστατο Λόγο του Θεού. Η Εκκλησία, που δεν καταργεί τη σκέψη και το λόγο του ανθρώπου, ως ένα σημείο συμπορεύεται με τη φιλοσοφία, μα όταν εκείνη ξεστρατίζει, η Εκκλησία γυρίζει και στηρίζεται στο θείο λόγο. Η Εκκλησία δεν περιφρονεί τη φιλοσοφία, αλλά φυλάγεται από τη φιλοσοφία, που πολλές φορές εκφυλίζεται και καταντά κενή απάτη. Η Εκκλησία είναι δεμένη πάντα στην πίστη και στα γεγονότα της θείας οικονομίας, που είναι η στερεή και ασάλευτη βάση του κηρύγματος της αλήθειας και του Ευαγγελίου της χάριτος.

ς'. Η Εκκλησία, καθώς διδάσκει ο Μέγας Αθανάσιος, είναι αυτάρκης· δεν της λείπει τίποτα απ' ο,τι χρειάζεται για τη σωτηρία του ανθρώπου. Κι αυτό είναι πάντα το μέλημα και το έργο της Εκκλησίας, η σωτηρία του ανθρώπου. Είναι άξια, για να τα προσέξουμε πολύ, όσα στη συνέχεια λέει ο Απόστολος. «Στο πρόσωπο του Χριστού κατοικεί ολόκληρο το πλήρωμα της θεότητας σε μορφή σωματική, και όταν

είσαστε με το Χριστό, τα έχετε όλα. Ο Χριστός είναι η κεφαλή κάθε αρχής και εξουσίας και στο όνομά του περιτμηθήκατε, όχι με περιτομή γενάμενη με ανθρώπινα χέρια, σαν εκείνη των Εβραίων, αλλά με την περιτομή του Χριστού, που είναι να γδυθής κανείς από πάνω του το σαρκικό σώμα της αμαρτίας» (2).

ζ'. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε μέσα μας ποιός είναι και τι είναι ο Χριστός, γιατί εδώ υπάρχει πολλή άγνοια και σύγχυση και πλάνη. Ο Απόστολος λέει ότι μέσα στο Χριστό κατοικεί ολόκληρο το πλήρωμα της θεότητας, όλος δηλαδή ο Θεός σε σωματική μορφή· και η Εκκλησία, ακολουθώντας και εδώ το λόγο της αποκαλύψεως, δογματίζει πως ο Ιησούς Χριστός είναι Θεάνθρωπος. Εδώ διχάστηκαν όλες οι αιρέσεις και πήραν η το ένα η το άλλο άκρο· η πως ο Χριστός είναι μόνο Θεός η πως είναι μόνο άνθρωπος. Είναι ακριβώς εδώ ο κίνδυνος της φιλοσοφίας, του ανεύθυνου και δήθεν ελεύθερου στοχασμού του ανθρώπου, που γυμνός και χωρίς το φως της αποκαλύψεως φιλοσοφεί απάνω στο μυστήριο της ευσέβειας. Οι ιεροί Πατέρες την ξέρουν καλά αυτή την κακοτοπιά και φιλοσοφούν, μάλλον δε θεολογούν, καθώς λέει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, «είσω των οικείων όρων», μέσα δηλαδή στα όρια του ανθρώπινου λογισμού, που πάντα φωτίζεται και οδηγείται από το φως της αποκαλύψεως. Πολλοί άνθρωποι, καθώς σε μια του επιστολή γράφει ο Μ. Βασίλειος, απάνω στα ζητήματα της πίστεως και της ευσέβειας δεν θεολογούν, αλλά τεχνολογούν.

η'. Στα παραπάνω λόγια του Αποστόλου πρέπει επίσης πολύ να προσέξουμε στη φράση· «και εστέ εν αυτώ πεπληρωμένοι», που το εξηγήσαμε πως θα πη· όταν είσαστε με το Χριστό, τα έχετε όλα. Όποιος είναι με το Χριστό, όχι μόνο δεν αισθάνεται έλλειψη, αλλά και πως είναι γεμάτος απ' όλα, όσα βέβαια είναι για τη σωτηρία. Γιατί, αν μας κυριέψη η επιθυμία να έχωμε όλα τα άλλα, που μπορεί να δώσει ο κόσμος, τότε θα είμαστε πολύ δυστυχείς, γιατί δεν είναι αυτά με τα οποία μας γεμίζει ο Χριστός. Εδώ οι άνθρωποι πλανιώνται και χάνουν την πίστη τους, επειδή δεν ξέρουν τι ζητούν από το Χριστό και την Εκκλησία, επειδή θα ήθελαν να τους έδινε η Εκκλησία εκείνα που δίνει ο κόσμος, που όμως αυτά δεν γεμίζουν και δεν αναπαύουν τον άνθρωπο, γιατί όλα αυτά δεν δίνουν σωτηρία. Πρέπει λοιπόν να καταλάβουμε τι θέλει να πη ο Απόστολος με το «εστέ εν αυτώ πεπληρωμένοι», γιατί αλλιώς κινδυνεύομε να πούμε πως ο Απόστολος πάει να μας ξεγελάση με κούφια λόγια, καθώς ο ίδιος το είπε παραπάνω.

θ'. Κι έρχεται αμέσως στη συνέχεια ο Απόστολος να μιλήσει για την περιτομή, που είναι το ζήτημα που τον απασχολεί πάντα, αλλά και ο λόγος, για τον οποίο στη σημερινή εορτή η Εκκλησία διαβάσει αυτή την αποστολική περικοπή. Σε αντίθεση με την περιτομή του νόμου, που είναι μία πράξη που γίνεται με τα χέρια των ανθρώπων, υπάρχει η περιτομή στο όνομα του Χριστού, μία πράξη πνευματική και αχειροποίητη μέσα στον άνθρωπο. Η περιτομή αυτή συνίσταται στο να κόψουμε και να βγάλουμε από πάνω μας το σώμα της αμαρτίας, τον άνθρωπο με το σαρκικό και κοσμικό φρόνημα, που ζη κάνοντας το θέλημα των αισθήσεών του, που είναι «η επιθυμία της σαρκός και η επιθυμία των οφθαλμών και η αλαζονεία του βίου» (3), καθώς γράφει ο ευαγγελιστής Ιωάννης.

ι'. Αλλά αυτή η αχειροποίητη και πνευματική περιτομή δεν είναι ένας αόριστος λόγος του Αποστόλου, αλλά μία πράξη, που συντελέστηκε ήδη στον κάθε πιστό με το θείο βάπτισμα, για το οποίο έρχεται τώρα να μιλήσει. «Ενταφιαστήκατε μαζί με το Χριστό κατά το βάπτισμα και αναστηθήκατε τότε μαζί του, πιστεύοντας στη δύναμη του Θεού που τον ανάστησε από τους νεκρούς» (4). Η πνευματική περιτομή των χριστιανών, που γίνεται με το θείο βάπτισμα, είναι η θύρα από την οποία οι άνθρωποι μπαίνουν στην Εκκλησία, στη μεγάλη οικογένεια των τέκνων του Θεού και των μεταξύ τους αδελφών. Μα το βάπτισμα, που είναι αντί για την περιτομή, μία περιτομή κι αυτό, μα πνευματική και αχειροποίητη, είναι το θείο Μυστήριο, που καθώς το τελεί η Εκκλησία, με τις τρεις καταδύσεις στο νερό στο όνομα της Αγίας Τριάδος, για τον πιστό που βαπτίζεται είναι η τριήμερη ταφή και η ανάσταση του Κυρίου. Όπως ο Ιησούς Χριστός και μαζί με τον Ιησού Χριστό, ο πιστός όταν βαπτίζεται πεθαίνει και ανασταίνεται καινούργιος άνθρωπος. Πρέπει να το πούμε καθαρά· εδώ δεν πρόκειται για ένα συμβολισμό, μα για μια αληθινή πράξη και αλλαγή, που γίνεται μέσα στον άνθρωπο, με την άορατη δύναμη και χάρη του Αγίου Πνεύματος.

Αγαπητοί μου αδελφοί,

ια'. Θα περιμένατε ίσως σήμερα μια άλλη ομιλία· κάτι σαν μήνυμα απ' αυτά που ακούμε αυτές τις ημέρες στην Τηλεόραση ή διαβάζουμε στις Εφημερίδες. Μα αυτά πια κατάντησαν πολύ γνωστά και τετριμμένα· τα ίδια λόγια, οι ίδιες ευχές, μια

τεχνητή αισιοδοξία, τάχα πως όλα πάνε καλά και πως θα πάνε καλύτερα. Δεν ήταν δύσκολο να κάνουμε κι εμείς μια τέτοια ομιλία· να ψευτοφιλοσοφήσουμε περί χρόνου, να τα δούμε στην ζωή των ανθρώπων όλα καλά, να ευχηθούμε πως αύριο οπωσδήποτε θα είναι καλύτερα και πως ο νέος χρόνος θα φέρη την ευτυχία σ' όλο τον κόσμο. Φοβηθήκαμε να τα πούμε έτσι, γιατί ο Απόστολος θα 'λεγε και σε μας ότι πάμε να ξεγελάσουμε τους ανθρώπους με τη φιλοσοφία και την κενή απάτη. Προτιμήσαμε λοιπόν και σήμερα να εξηγήσουμε την αποστολική περικοπή της διπλής εορτής, καθώς από πολύν καιρό τώρα συστηματικά κάνομε.

Αλλά, για να μην πη κανένας πως δεν είχαμε κι εμείς μία ευχή για τη σημερινή ημέρα, ευχόμαστε λοιπόν το νέο έτος, όχι κατά μαγικό τρόπο, να είναι αίσιο και ευτυχές, αλλά εμείς από σήμερα να αρχίσουμε να είμαστε καλύτεροι από χθες. Γιατί δεν είναι τα πράγματα που μας κάνουν ευτυχείς, μα είμαστε εμείς που φτιάχνομε τα πράγματα και βρίσκομε το δρόμο της σωτηρίας μας μέσα στην εκτέλεση κάθε φορά του χρέους μας και στη βελτίωση του εαυτού μας Αμήν.

† ο Σ.Κ.Δ.

* Ελέχθη εις τον [Μητροπολιτικόν] Ι. Ν. αγίου Νικολάου [Κοζάνης] τη 1η Ιανουαρίου 1980

Υποσημειώσεις

1. Κολ. 2,8.

2. Κολ. 2, 9-11.

3. Ιω. 2,16.

4. Κολ. 2,12.

Πηγή: agiazoni.gr